

Folketingets Indenrigs- og Boligudvalg

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 72 28 24 00

Sagsnr.
2021 - 3902

Svar på spørgsmål fra Anni Matthiesen (V) og Christoffer Aagaard Melson (V) stillet den 11. maj 2021.

Doknr.
416735

Spørgsmål nr. 217:

Dato
08-06-2021

”Vil ministeren i forlængelse af besvarelsen af samrådsspørgsmål G og H overveje at tage initiativ til at etablere en hurtigt arbejdende arbejdsgruppe, der skal se på, om den måde, hvorpå der i dag føres tilsyn med kommunerne, er god nok?”

Svar:

Der har gennem tiden været nedsat flere forskellige ekspertudvalg og kommissioner, der har analyseret forskellige aspekter af det kommunale tilsyn og kommunestyret helt generelt.

Klagereformudvalget blev nedsat den 22. juli 1997 bl.a. med henblik på at overveje spørgsmålet om forholdet mellem på den ene side det almindelige kommunale tilsyn og på den anden side rekurs- og klageinstanser og sektortilsynet samt vurdere, hvorvidt der var behov for ændringer i de almindelige kommunale tilsynsmyndigheders opgaver og organisation.

Klagereformudvalgets overvejelser og forslag blev afgivet i betænkning nr. 1395 Statens tilsyn med kommunerne i december 2000. Betænkningen afstedkom ikke i sig selv ændringer af tilsynet, men Klagereformudvalgets overvejelser om en tilsynsreform indgik i en senere lovændring, se herom umiddelbart nedenfor.

Der blev sidenhen under ledelse af daværende professor, nuværende højesteretsdommer, dr. jur. Jens Peter Christensen nedsat en ekspertgruppe den 3. maj 2002 om indsigt i den kommunale administration for kommunalbestyrelsen, revisionen, kommunaltilsynet og det daværende Indenrigs- og Sundhedsministerium.

Det var således i lyset af Farum-sagen aktuelt at overveje, om de redskaber, den kommunale styrelseslovgivning gav kommunalbestyrelsen, den kommunale revision, tilsynet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet var tilstrækkelige. Dette gjaldt navnlig for så vidt angik den kommunale økonomi.

Ekspertgruppens overvejelser og anbefalinger om ændringer i lov om kommunernes styrelse blev afgivet i betænkning nr. 1425 Indsigt i den kommunale administration for kommunalbestyrelsen, revisionen, kommunaltilsynet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Ekspertgruppens anbefalinger blev sammen med anbefalinger fra Klagereformudvalget, jf. ovenfor, udmøntet ved lov nr. 381 af 28. maj 2003 om ændring af lov om kommunernes styrelse med flere love, der trådte i kraft den 1. januar 2004.

Lovændringen indebar en række ændringer i lov om kommunernes styrelse navnlig med henblik på forbedring af det enkelte kommunalbestyrelsesmedlems og kommunaltilsynets indsigt i den kommunale administration og med henblik på en tilsynsreform, der skulle effektivisere det almindelige kommunale tilsyns organisation og opgaver.

Lovændringen betød bl.a. en ændring af tilsynets organisation med henblik på at samle tilsynet med kommuner og amtskommuner hos visse statsamtmand og derved samle ekspertisen hos færre myndigheder. Lovændringen indebar samtidig, at politikere ikke længere deltog som medlemmer af tilsynsrådene i udøvelsen af det kommunale tilsyn, som – når der bortsås fra enkelte godkendelsesbeføjelser – var en rent juridisk vurdering af kommunernes overholdelse af lovgivningen.

Lovændringen indebar videre en præcisering af tilsynets beføjelser og reaktionsmuligheder og af forholdet mellem det almindelige kommunale tilsyn og andre tilsyns- og klageveje. Der skete således en styrkelse af tilsynet ved, at tilsynet i loven tildeltes nogle beføjelser og reaktionsmuligheder, der blev målrettet mod tilsynets virke.

Som eksempel kan nævnes, at det for så vidt angår tilsynets muligheder for sagsoplysning udtrykkeligt blev fastslået i lov om kommunernes styrelse, at den kommunale tilsynsmyndighed ville kunne pålægge kommunalbestyrelsen at tilvejebringe oplysninger til brug for tilsynets sagsoplysning. Lovforslaget indeholdt endvidere regler om adgang til fristfastsættelse i forbindelse med anmodning om oplysninger fra kommunalbestyrelsen, adgang til i særlige tilfælde at pålægge kommunalbestyrelsen at tilvejebringe oplysninger fra revisionen, pligt for kommunens revision til at orientere tilsynet om afgivelse af delberetninger, samt adgang til at optage retsligt forhør i særlige tilfælde, når dette er påkrævet.

For så vidt angår ændringer i loven, som havde til formål at forbedre det enkelte kommunalbestyrelsesmedlems indsigt i den kommunale administration, kan bl.a. nævnes, at lovændringen medførte en øget adgang for kommunalbestyrelsens medlemmer til at gennemse sagsmateriale i forvaltningen. Der blev samtidigt indført en pligt for borgmesteren til at orientere kommunalbestyrelsen om afgørelser truffet på kommunalbestyrelsens vegne, samt en pligt for borgmesteren til at udsende revisionens beretninger til medlemmerne af kommunalbestyrelsen. Videre blev der tillagt revisionen en ret til at forelægge beretninger mundtligt for kommunalbestyrelsen. En fjerdedel af kommunalbestyrelsens medlemmer kan kræve mundtlig afgivelse af revisors beretning.

Sidenhen blev Farum-Kommissionen nedsat den 6. august 2003, og den afgav den 12. april 2012 sin beretning til justitsministeren.

Blandt Farum-Kommissionens anbefalinger indgik to anbefalinger om lovændringer på det daværende Økonomi- og Indenrigsministeriums område. For det første, at det blev overvejet, evt. i et lovforberedende udvalg, om reglerne om suspension og afsættelse af borgmesteren i lov om kommunernes styrelse kunne og burde tydeliggøres. For det andet fremkom kommissionen med anbefalinger i forhold til reglerne i lov om kommunernes styrelse om udsendelse af dagsorden og sagsmaterialets tilgængelighed.

I forlængelse af den ovennævnte reform af tilsynsreglerne, der trådte i kraft den 1. januar 2004, gav forløbet i Farum-sagen ikke Farum-kommissionen anledning til at fremkomme med forslag om yderligere lovændringer eller om ændringer af administrative bestemmelser eller administrativ praksis for så vidt angår tilsynet.

Den daværende regering besluttede at nedsætte et lovforberedende udvalg som opfølgning på Farum-Kommissionens anbefalinger med højesteretsdommer, dr. jur. Jens Peter Christensen som formand.

Udvalgets overvejelser og anbefalinger blev afgivet i betænkning nr. 1538 Afsættelse af borgmesteren og forberedelse af byrådsmøder i juni 2013, og blev udmøntet ved lov nr. 1470 af 17. december 2013 om ændring af lov om kommunernes styrelse, regionsloven og lov om kommunale og regionale valg, der trådte i kraft den 1. januar 2014.

Lovændringen indebar en række ændringer i lov om kommunernes styrelse, der dels forbedrede kommunalbestyrelsesmedlemmernes muligheder for at forberede sig til kommunalbestyrelses- og udvalgsmøder, dels tydeliggjorde og udbyggede rammerne for suspension og afsættelse af borgmesteren.

Jeg kan endelig nævne, at Ankestyrelsen ved en lovændring i 2017, jf. lov nr. 176 af 21. februar 2017 om ændring af lov om kommunernes styrelse og regionsloven, fik mere fleksible rammer for sagsudvælgelsen i det kommunale og regionale tilsyn. Lovændringen var en del af opfølgningen på statsrevisorernes kritik i beretning nr. 12/2015. Statsrevisorerne kritiserede bl.a. sagsbehandlingstiden, samt at sager ikke i højere omfang blev prioriteret ud fra væsentlighed og risiko.

Formålet med lovændringen, der også overførte tilsynet fra den daværende Statsforvaltningen til Ankestyrelsen, var at give Ankestyrelsen bedre mulighed for at målrette sit tilsyn mod de sager, som styrelsen finder mest betydningsfulde ud fra en overordnet vurdering af betydningen for kommuner og regioner i et bredere perspektiv.

Det var herunder målet, at Ankestyrelsen kunne operere mere effektivt i forhold til sager af navnlig tværgående og generel karakter, herunder ved kortere sagsbehandlingstider, samt at styrelsen kunne agere mere proaktivt i forhold til sager og spørgsmål af denne karakter, herunder ved at tage sager op uden forudgående henvendelse, eksempelvis på baggrund af presseomtale.

Ved at give Ankestyrelsen disse mere fleksible rammer for udvælgelsen af tilsynssager fik Ankestyrelsen mulighed for at operere mere effektivt i forhold til sager af navnlig tværgående og generel karakter, ligesom Ankestyrelsen kan agere mere proaktivt i forhold til sager og spørgsmål af denne karakter. Tilsynet kan dermed samlet set påtage sig en større og mere aktuel rolle i forhold til afklaring af lovligheden af kommunernes og regionernes aktiviteter.

Som led i de politiske forhandlinger om lovforslaget blev det besluttet, at ændringen skulle evalueres 3 år efter lovens ikrafttræden, dvs. i 2020.

Den daværende social- og indenrigsminister oversendte evalueringen til Social- og Indenrigsudvalget den 12. august 2020, jf. SOU alm. del – Bilag 334.

Det fremgår bl.a. af Ankestyrelsens evaluering, at Ankestyrelsen vurderer at lovændringen i overensstemmelse med sit formål har haft den effekt, at sagsbehandlingstiden siden ændringen har været faldende, at Ankestyrelsen har fået mulighed for at rejse flere tilsynssager uden forudgående henvendelser, herunder på baggrund af vidnen fra Ankestyrelsen som klagemyndighed, samt at Ankestyrelsen har fået mulighed for at målrette tilsynet mod de sager, som ud fra det overordnede formål med tilsynet har størst betydning for kommuner og regioner. Endelig har overførslen af tilsynet til Ankestyrelsen medvirket til et øget fokus på anvendelsen af tilsynets fogedfunktion på styrelsens øvrige fagområder.

Endeligt kan det bemærkes, at statsrevisorerne som opfølgning på sin kritik i beretning nr. 12/2015 af den daværende Statsforvaltningen, nu Ankestyrelsen, den 21. februar 2020 udtrykte tilfredshed med, at der var blevet iværksat initiativer, der havde medført, at Ankestyrelsens tilsyn med kommunerne nu var blevet langt mere effektivt og målrettet.

Reglerne om det kommunale tilsyn er således blevet gennemgået grundigt i nyere tid med flere lovændringer til følge. På den baggrund finder jeg ikke grundlag for at nedsætte en arbejdsgruppe på nuværende tidspunkt.

Med venlig hilsen

Kaare Dybvad Bek